

Vztahy informačních zdrojů

- Typologie vztahů
- Vlastnosti vztahů
- Vyjádření vztahů
  - Sémantické sítě
  - Notace

Zdroj: Organizace znalostí: klíčová témata, kapitola 4 (kromě 4.2.2 Vztahy v datových strukturách a 4.3.1 Paradigmatické a syntagmatické vztahy)

ÚISK – KSA T04

1

1

Význam vztahů pro organizaci znalostí

Aristoteles (384–322 př. n. l.)

Celek je něco víc, než jenom pouhý součet jeho částí.

Ludwig von Bertalanffy (1901–1972)

„Klasická věda se ve svých rozličných oborech pokoušela izolovat části zkoumaného světa a předpokládala, že když je poté složí znovu dohromady, vznikne pochopitelný celek. Nyní jsme zjistili, že pro pochopení [celku] je zapotřebí znát nejen části, ale také jejich vzájemné vztahy.“

General system theory (1968)

H O H₂O

ÚISK – KSA T04

2

2

Vztahy informačních zdrojů - využití ⇒ Moodle

- **relační analýza** – míra spojitosti prvku s jinými prvky (např. dokumenty, lidé, obory, organizace...)
  - ➔ komunikační / sociální sítě (mapy)
- **hodnotící analýza** – ukazatel produktivity, kvality, významnosti, vlivu (např. dokumenty, lidé...)
  - ➔ bibliometrie / scimetrie, citační analýza
- **datová analýza**
  - ➔ datové modely, databázová schémata

ÚISK – KSA T04

3

3

Co je to vztah?

Slovník spisovné češtiny

vzájemná spojitost, souvislost mezi jevy, poměr

příbuzenský, přátelský, vlastnický vztah; vztah mezi učitelem a žáky; mezilidské vztahy; obchodní, mezinárodní vztahy; ekon. výrobní vztahy

relace

mít (dobrý) vztah k lidem, k práci

Slovník spisovného jazyka českého

(-; ke komu, čemu; mezi kým, čím) okolnost, že někdo, něco je v nějaké souvislosti, spojitosti s někým, něčím jiným; poměr

rodinný, příbuzenský, přátelský, milostný v.; mít dobrý v. k lidem; živý v. k národní minulosti; kladný v. k životu, k práci; v. mezi rodiči a dětmi; v. mezi příčinou a následkem souvislosti, spojitost, relace; vzájemné vztahy podniků; vztahy majetkové, hospodářské, obchodní; zahraniční, mezinárodní vztahy; ekon. výrobní vztahy společenské v procesu výroby; zúčtovací vztahy vyjadřující pohledávky a dluhy mezi jednotlivými složkami národního hospodářství; jaz. větný, syntaktický v.

ÚISK – KSA T04

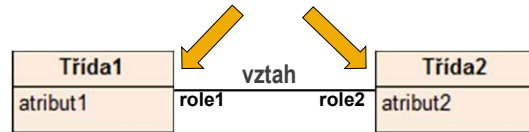
4

4

Vztah *relace, predikát, poměr, vazba*

= **spojení** mezi prvky a/nebo procesy
nebo mezi jejich množinami

= **atribut** patřící více **entitám** (tj. *sdílená vlastnost*)

Množina vzájemných vztahů mezi prvky systému
= **struktura**

ÚISK – KSA T04

5

5

Půjčování knih v knihovně **Analyza procesů** – mechanistický přístup

- poznávání celku jeho rozdělením na části

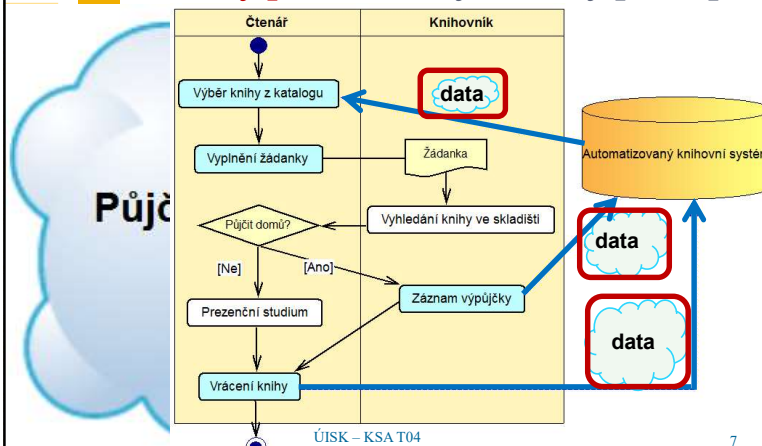
- vztahy mezi částmi se neuvažují

- Prezenční studium
- Vrácení knihy
- Výběr knihy z katalogu
- Vyhledání knihy ve skladišti
- Vyplnění žádanky
- Záznam vypůjčky

6

6

Půjčování knih v knihovně **Vztahy procesů** – systémový přístup

ÚISK – KSA T04

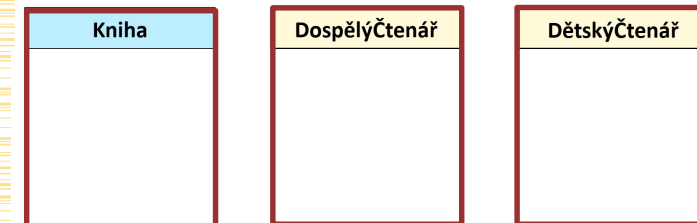
7

7

Půjčování knih v knihovně – **Analyza dat** – mechanistický přístup

- poznávání celku jeho rozdělením na části a studiem jejich **vlastností** (atributů)

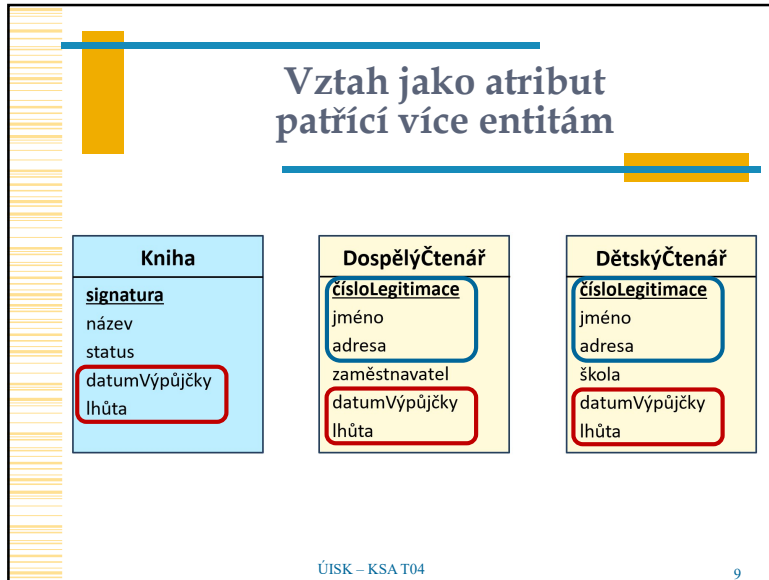
- vztahy mezi částmi se neuvažují

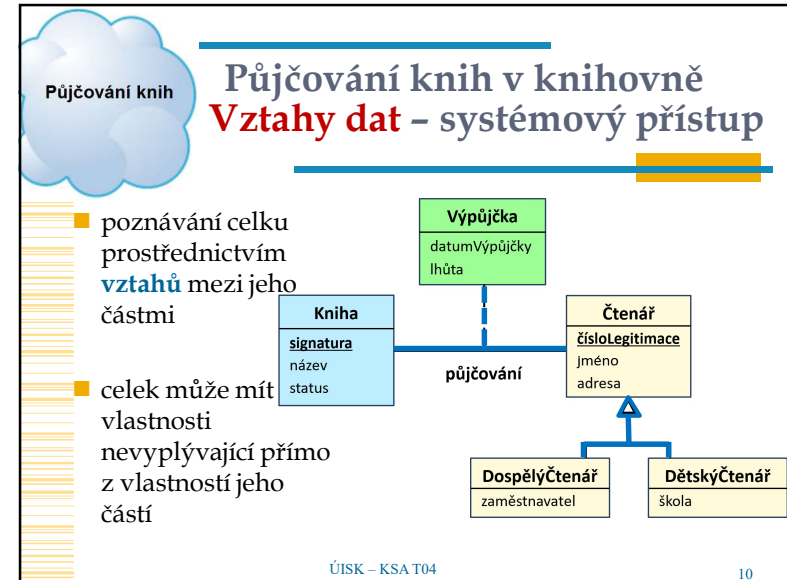
ÚISK – KSA T04

8

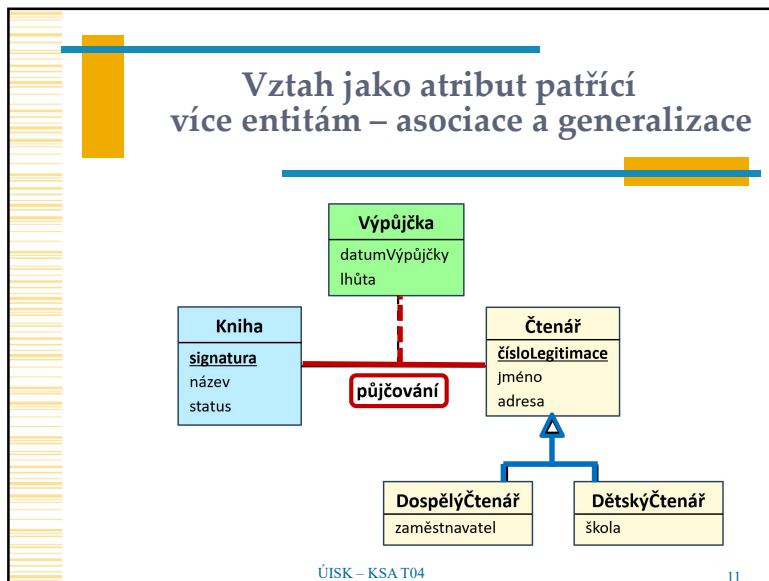
8

9

10

11

12

	hodnota	prvek	třída	atribut
175 cm	98%	2%		
1970 mm	98%	2%		
21 let	98%	2%		
361	97%	2%	0%	1%
Novák	88%	5%		7%
Nováková	88%	5%		7%
hnědá	87%	5%		8%
Jirka	86%	6%	0%	7%
London School of Economics and ...	72%	19%	5%	5%
Vysoká škola ekonomická	71%	20%	6%	3%
okno	2%	89%	3%	6%
dveře	2%	88%	4%	6%
student	4%	80%	6%	10%
učitel	4%	80%	4%	12%
zaměstnanec	3%	74%	12%	11%
učebna	2%	67%	18%	13%
škola		53%	36%	11%

ÚISK – KSA T04 13

13

Základní typy vztahů

- **ekvivalence**
horizontální – shoda, zaměnitelnost (*viz*)
- **hierarchie**
vertikální – závislost, podmnožina, inkluze (*ISA, HASA*)
- **asociace**
libovolný sémantický vztah (*viz též*)

ÚISK – KSA T04 14

14

Rekapitulace

Které věci jsou ekvivalentní?

objektivní

- ty, které mají stejnou **strukturu i funkci**
- ty, které mají stejnou **strukturu**
- ty, které mají stejnou **funkci**
- ty, mezi jejichž částmi / atributy panují stejné **vztahy**

obsah / struktura

- ty, které jsou složeny ze stejných **částí**
- ty, které mají stejnou sadu **atributů**
- ty, jejichž atributy mají stejné **hodnoty**

ale i

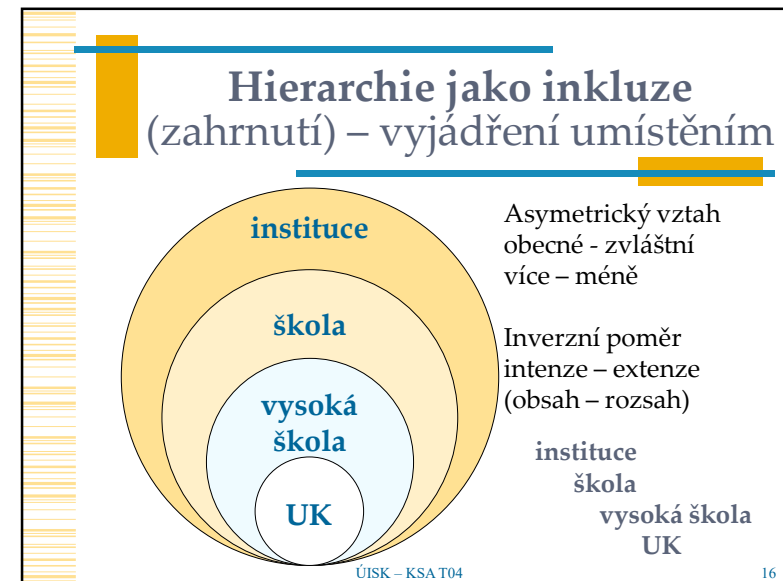
subjektivní

- ty, které se stejně **jmenují**
- ty, které za ekvivalentní považujeme

forma

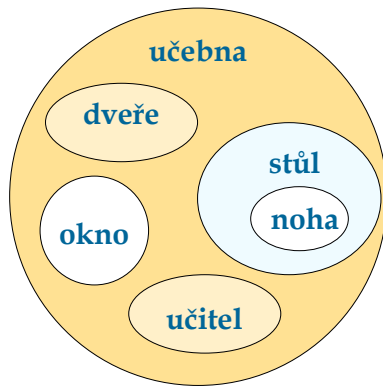
ÚISK – KSA T04 15

15

16

Hierarchie jako inkluze (zahrnutí) – vyjádření umístěním

Asymetrický vztah
celek – část

učebna
dveře
okno
stůl
noha
učitel

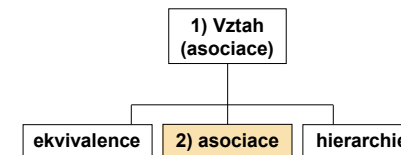
ÚISK – KSA T04

17

Asociace

Dva významy slova asociace:

- 1) Obecný sémantický vztah
- 2) Typ vztahu, který není ekvivalentní ani hierarchický

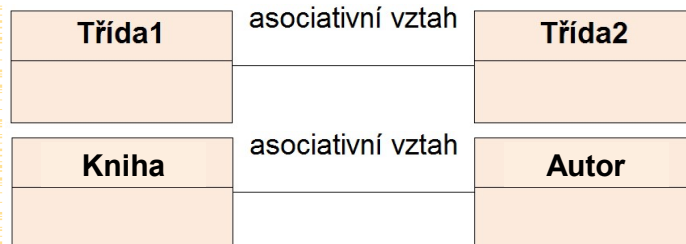

ÚISK – KSA T04

18

Asociace

tranzitivita A-B-C
symetrie A-B B-A

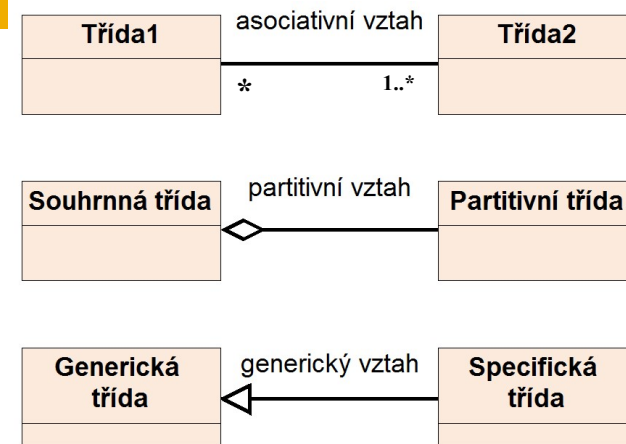

ÚISK – KSA T04

19

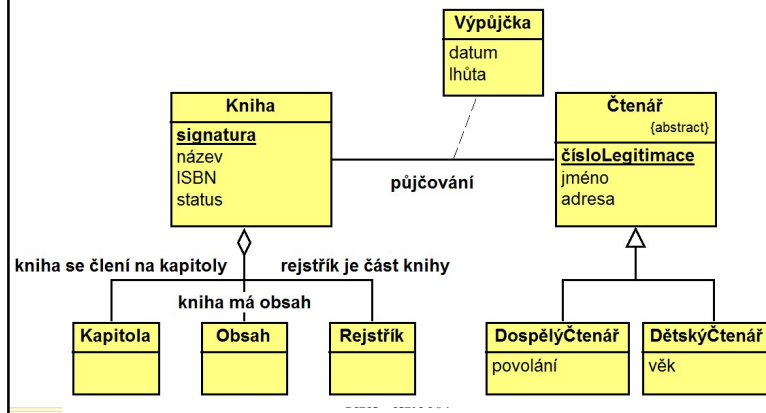
19

Vztahy – notace UML

20

Ekvivalence, hierarchie a asociace – vyjádření v UML

21

Jak seřadit ekvivalentní věci?

⇒ Cvičení 13

- díla českých spisovatelů
- seznam jazyků
- jídla na jídelním lístku
- seznam francouzských panovníků
- studijní obory na FF UK
- rovnostranné trojúhelníky
- památkově chráněné budovy v Praze
- skladby hrané na koncertě
- studenty přihlášené ke studiu na FF UK

ÚISK – KSA T04

22

Řazení (třídění, uspořádání ekvivalentních objektů)

- **podle označení:** abecední, číselné
- podle složitosti (např. od jednoduchého ke složitějšímu)
- podle obecnosti (např. od obecného k zvláštnímu)
- podle posloupnosti vývoje (evoluční princip) či pořadí
- prostorový, geografický či geometrický princip (např. Severní Evropa: Švédsko, Finsko, Norsko...)
- chronologické (např. dny v týdnu), historické uspořádání
- podle velikosti (např. oděvy)
- podle frekvence použití (popularity) nebo podle pravděpodobnosti požadavku
- podle relevance
- tzv. kanonický způsob – arbitrární řazení podle zavedených konvencí a nikoli podle atributu řazených objektů (např. posloupnost knih v bibli, pořadí písmen v abecedě)

ÚISK – KSA T04

23

23

Jak seřadit?

- Zastávky tramvaje č. 3 v Praze
- [Kategorie v Moodle FF UK](#)
- [Kategorie informací o ÚISK FF UK](#)

ÚISK – KSA T04

24

24

Navrhněte způsob řazení údajů o studentech přihlášených ke studiu na FF UK

- jméno (*abecední*)
- příjmení (*abecední*)
- datum narození (*chronologické*)
- obor (*číselné*)

⇒ Složený klíč pro řazení:

atribut + princip a směr řazení + **pořadí atributu**

1. příjmení	1. obor
2. jméno	2. datum narození
3. datum narození	3. příjmení
4. obor	4. jméno

ÚISK – KSA T04

25

25

Typy hierarchie

- hluboká – mělká
- monohierarchie – polyhierarchie
- **hledisková/obecná – speciální**
(generická, partitivní, instanční)

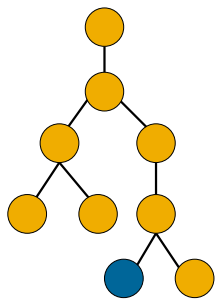
ÚISK – KSA T04

26

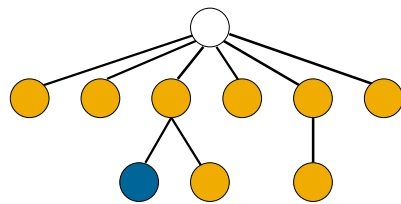
26

Typy hierarchie

hluboká
vysoký strom

mělká
široký strom

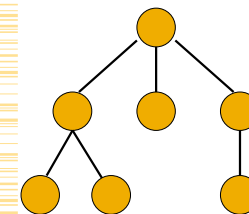
ÚISK – KSA T04

27

27

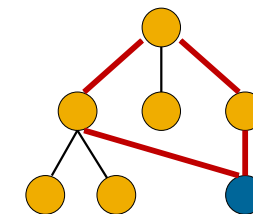
Typy hierarchie

mono-

strom

poly-

cyklus

ÚISK – KSA T04

28

28

Obecná vs. speciální hierarchie

ÚISK – KSA T04 29

29

Hledisková / obecná hierarchie je, když...

Příklad

“Nadřazený” prvek má širší/užší rozsah/obsah (inkluze – rozsah/obsah prvku na nižší úrovni je zahrnut v prvku vyšší úrovně)

ÚISK – KSA T04 30

30

Generická, partitivní nebo instanční hierarchie je, když...

inference (odvození)

deduktivní

↓

drill down

řetězec, posloupnost (chain)

↑

roll up

induktivní

↑

roll up

ÚISK – KSA T04 31

31

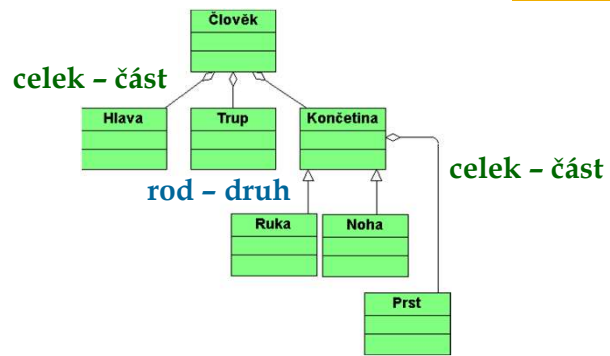
Generické, partitivní a instanční hierarchické vztahy

ÚISK – KSA T04 32

32

Generické a partitivní hierarchické vztahy

ÚISK – KSA T04

33

33

Partitivní hierarchie podle ISO 25964-1

Paradigmatická, umožňuje odvozování

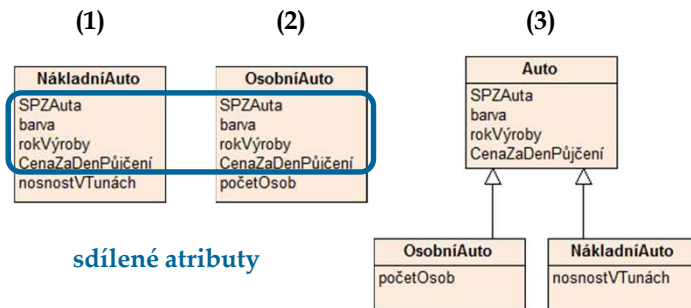
- tělesné systémy a orgány **konkrétní**
- geografická místa
- .....
- disciplíny nebo oblasti rozpravy **abstraktní**
- hierarchické společenské struktury

ÚISK – KSA T04

34

34

Částečná ekvivalence ⇒ generalizace

sdílené atributy

ÚISK – KSA T04

35

35

Správně vytvořené definice vedou ke generické hierarchii

Čeleď:
primulaceae (prvosenkovité)

Rod:
primula (prvosenka)

Druh:
primula veris (prvosenka jarní)

třída – instance

ÚISK – KSA T04

36

36

Přínos / pravidla generické hierarchie

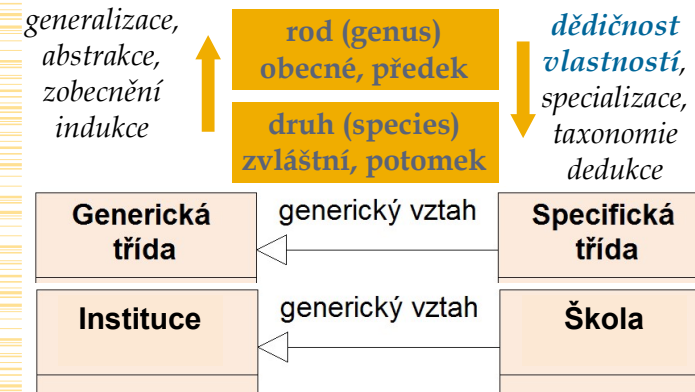
- Odvozování a tranzitivita
„dědičnost“ rod → druh:
„někteří“ mají stejné vlastnosti, tj. atributy i vztahy jako „všichni“
- Základem správně utvořené definice je generická hierarchie
- Mezi souřadnými třídami v poli není vztah ekvivalence ani asociace

ÚISK – KSA T04

37

37

Generická (rododruhová) hierarchie

38

38

Generická hierarchie

- vztah obecné – zvláštní (**rod/genus – druh/species**)
- dědičnost (tranzitivita vlastností):
všechny podtypy mají atributy nadtypu + své specifické vlastnosti

pomůcky:

ISA, je druh/typ, XOR, **všichni – někteří**

dopravní prostředky

~~nákladní vozidla~~

vlaky

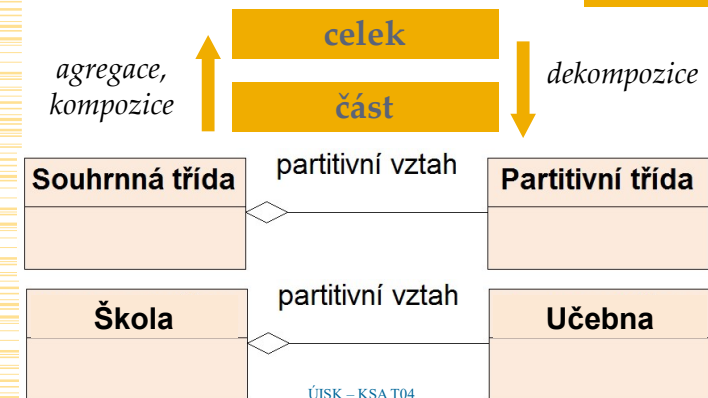
~~vlaky~~

ÚISK – KSA T04

39

39

Partitivní hierarchie

ÚISK – KSA T04

40

40

Partitivní hierarchie (vztah celek – část)

- celek i část jsou samostatné entity, každá má své specifické vlastnosti
- část má patřit vždy jen do jednoho celku (monohierarchie)
pomůcky: HASA, AND

ÚISK – KSA T04 41

41

Instanční hierarchie (hierarchie třída – instance)

ale i
entita / typ – případ / identifikátor / vlastní jméno / klasifikace
všechny instance mají atributy třídy

N	hory	vlaky	jazyky
:			
1	Krkonose	Pendolino	SQL

ÚISK – KSA T04 42

42

Instanční hierarchie studentů

(1)

Student	
jméno	
obor	
ročník	
ukáž jméno ()	
zvol si obor ()	
zapiš se do ročníku ()	

(2)

Jan Vlk Knihovnictví
Věra Nová Ekonomie
Petra Janků Knihovnictví
Adam Dlouhý Právo

(3)

ÚISK – KSA T04 43

43

Instanční hierarchie bibliografických citací

0..*
je citován

Dokument

autor
název
textDokumentu

Třída

Instance

Objekt 1:Dokument

autor = Jim Arlow
název = UML2 a unifikovaný proces vývoje aplikací
textDokumentu = Tato kniha si klade za cíl...

Objekt 2:Dokument

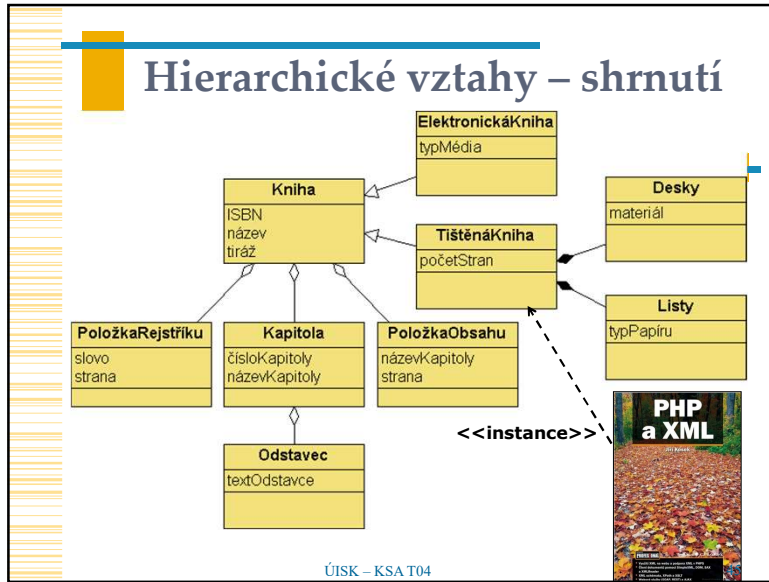
autor = Alena Buchalcevoá
název = Metodiky budování informačních systémů
textDokumentu = Kniha se zabývá procesy při budování IS/ICT...

Objekt 3:Dokument

autor = Vladimír Mařík
název = Umělá inteligence 1
textDokumentu = Inteligence je vlastností některých živých organismů...

ÚISK – KSA T04 44

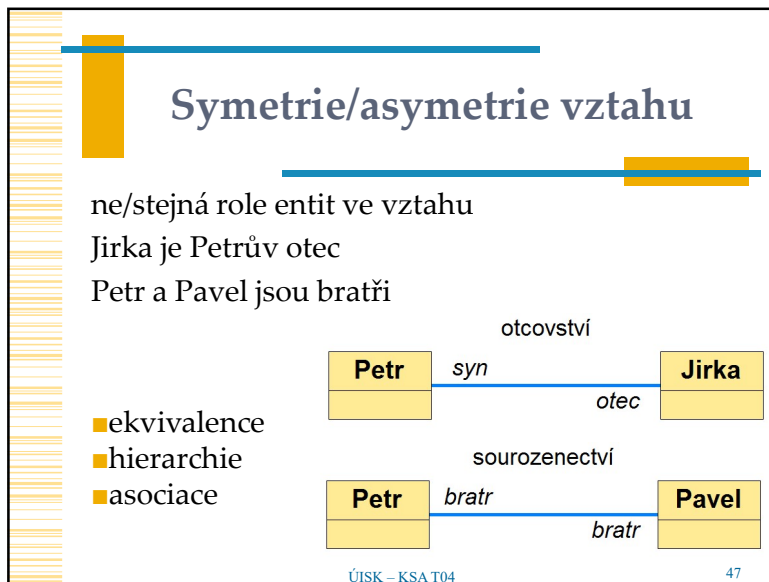
44

45

- ### Vlastnosti vztahů
- symetrie (ne/stejná role entit)
  - kvantifikace
    - stupeň (arita, rozměr)
    - násobnost
  - povinnost členství ve vztahu
  - odvoditelnost: tranzitivita (přenositelnost $A \rightarrow B \rightarrow C$), inference
- formální**
-
- trvalost: **paradigmatický / syntagmatický**
  - dynamika (procesní / strukturní)
  - podle toho, co spojuje fyzické – konkrétní / abstraktní – **pojmové (konceptuální), lexikální**
- obsahové**
- ÚISK – KSA T04

46

47

Symetrie a asymetrie podobnosti (ekvivalence)

Petr je podobný Pavlovi.

Pavel je podobný Petrovi.

Míša je podobný mamince.

Maminka je podobná Míšovi?

ÚISK – KSA T04

48

Řešení synonymie (= obsahové ekvivalence) v systémech organizace znalostí

Asymetrie: Výběr preferovaného termínu a odkazování **autorizovaný selekční údaj (authorized access point)**

<p>čarokrásný kouzelný krásný pěkný překrásný</p>	<p>krásný – preferovaný překrásný čarokrásný kouzelný pěkný</p>	}	<p>nepreferované</p>
---	---	---	----------------------

Do dalších vztahů už vstupují pouze **preferované termíny**

čarokrásný *viz* krásný
kouzelný *viz* krásný
krásný
pěkný *viz* krásný
překrásný *viz* krásný

ÚISK – KSA T04 49

49

1 entita – ? vztahů

ÚISK – KSA T04 50

50

1 entita – více vztahů

<p style="text-align: center; margin: 0;">Zaměstnanec</p> <p style="margin: 0;">- zaměstnaneckéČíslo : string</p> <p style="margin: 0;">+ platováTřída : string</p> <p style="margin: 0;">+ rodnéČíslo : string</p> <p style="margin: 0;">+ jméno : string</p> <p style="margin: 0;">+ adresa : string</p> <p style="margin: 0;">+ zdravotníPojistovna : string</p> <p style="margin: 0;">+ <<constructor>> Zaměstnanec ()</p> <p style="margin: 0;">+ <<Getter>> get_zaměstnaneckéČíslo ()</p> <p style="margin: 0;">+ <<Setter>> zaměstnaneckéČíslo (string new)</p> <p style="margin: 0;">+ <<Getter>> get_platováTřída ()</p> <p style="margin: 0;">+ <<Setter>> platováTřída (string newPlatová)</p>	<p>1..1</p> <p>1..*</p> <p>1..1</p> <p>1..1</p>	<p>nařizuje</p> <p>jede</p> <p>účtuje</p> <p>vyplácí</p>	<p>0..*</p> <p>0..*</p> <p>0..*</p> <p>0..*</p>	<p style="text-align: center; margin: 0;">SlužebníCesta</p> <p style="margin: 0;">+ IDcesty : short</p> <p style="margin: 0;">+ místo : string</p> <p style="margin: 0;">+ účelCesty : string</p> <p style="margin: 0;">+ datumOdjezdu : short</p> <p style="margin: 0;">+ datumPříjezdu : short</p> <p style="margin: 0;">+ cestovníVydaje : short</p> <p style="margin: 0;">+ <<constructor>> SlužebníCesta ()</p>
---	---	--	---	--

ÚISK – KSA T04 51

51

Stupeň (arita, rozměr) vztahu 1 vztah – ? entit

- unární

Osoba

přátelství
- binární

Osoba

autorství

Kniha
- ternární

Osoba

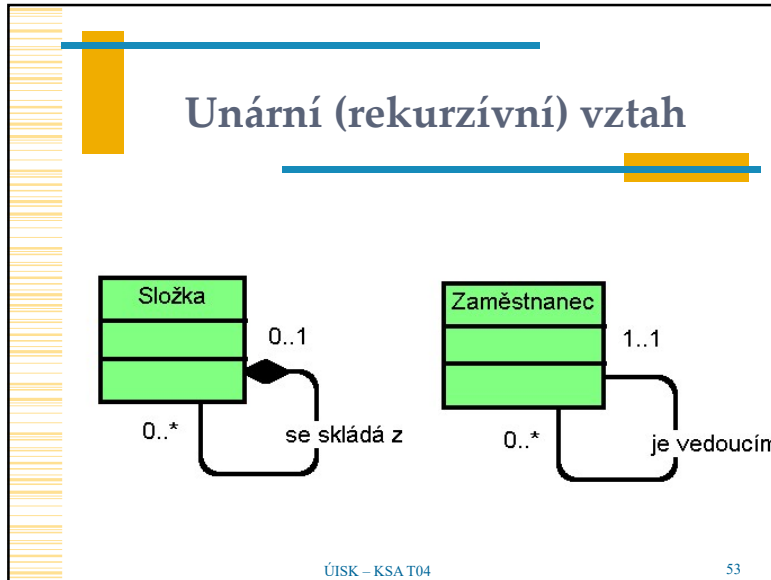
nákup

Kniha

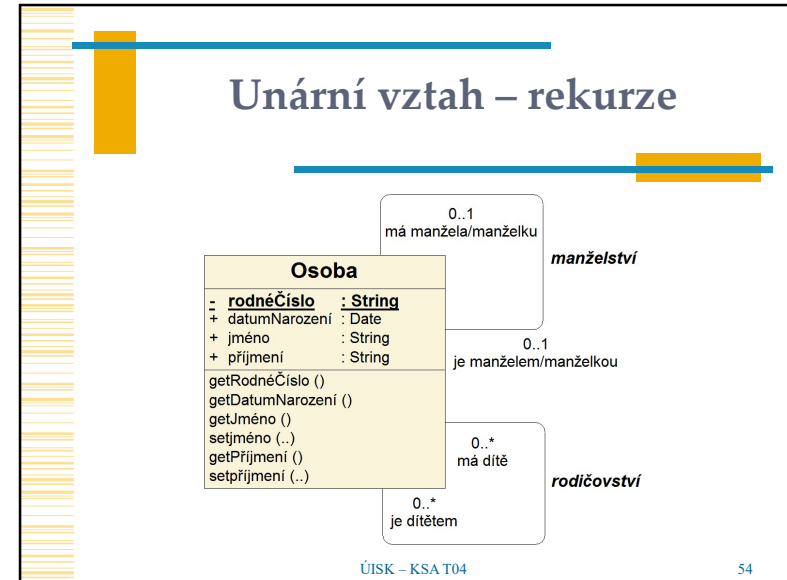
Faktura

ÚISK – KSA T04 52

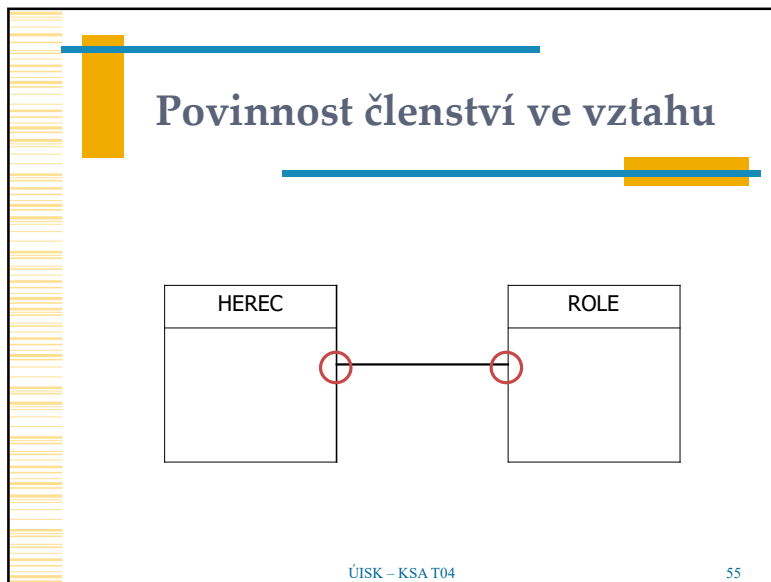
52

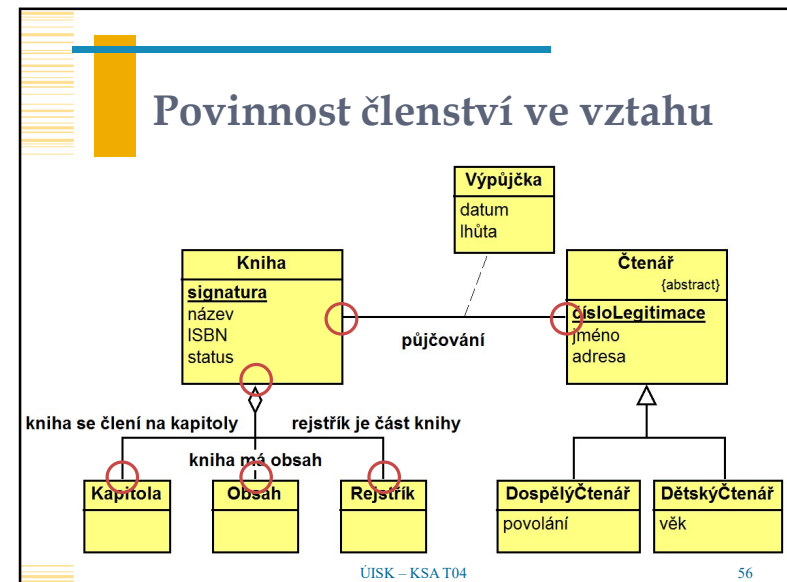
53

54

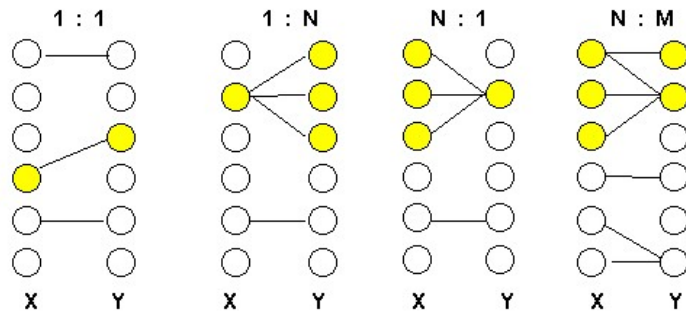
55

56

Násobnost (multiplicita, kardinalita, mohutnost) vztahů

Kolik prvků z jedné strany vztahu má vztah ke kolika prvkům z druhé strany vztahu?

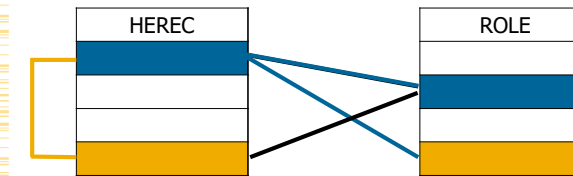

57

57

Násobnost vztahu

- 1:1 role herců v nastudované divadelní hře
- 1:N role herců v divadelní sezóně
- N:M role herců v několika sezónách a divadlech
- spolupráce herců např. v jedné divadelní hře

ÚISK – KSA T04

58

58

Násobnost (multiplicita, kardinalita) a povinnost členství ve vztahu – notace UML

ukazuje počet hodnot (kardinalit), jichž může nabývat příslušná role ve vztahu

role = úloha, kterou má objekt viděný objektem z druhé strany vztahu

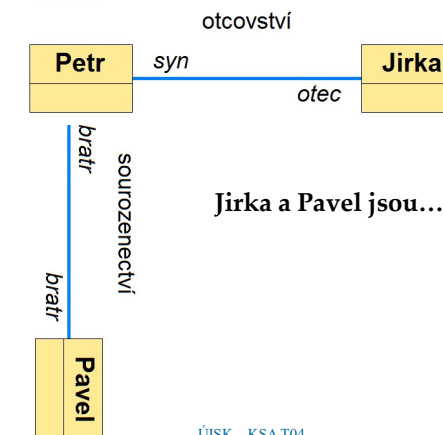
0..*	*	0 až více
0..1		0 nebo 1
1..*		1 až více
1..1	1	právě 1
1..3	1,2,3	1 až 3
5,10,20		5, 10 nebo 20
5..*		5 až více

ÚISK – KSA T04

59

59

Tranzitivita vztahu

ÚISK – KSA T04

60

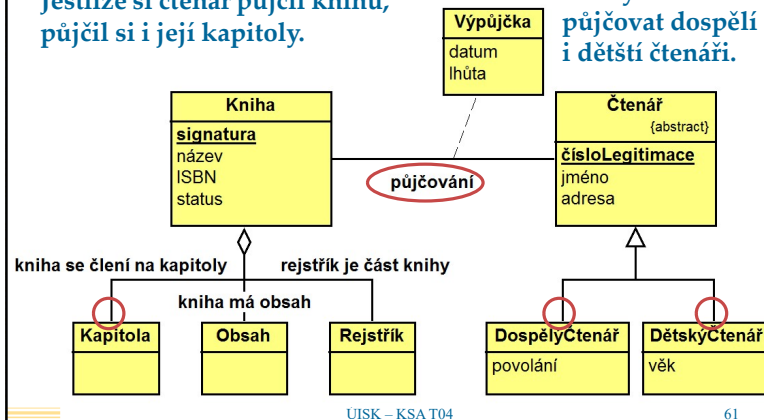
60

Tranzitivita vztahu

Jestliže si čtenář půjčil knihu, půjčil si i její kapitoly.

Knihy si mohou půjčovat dospělí i dětská čtenáři.

61

Tranzitivita vztahu - MDT

- 01 Bibliografie. Katalogy. Seznamy knih
  - 011 Univerzální a všeobecné světové bibliografie
  - 012 Autorské bibliografie. Individuální bibliografie
  - 013 Bibliografie děl skupin autorů
  - 014 Bibliografie děl s určitými charakteristikami
  - 015 Bibliografie podle místa vydání děl
  - 016 Speciální bibliografie
  - 017/019 Katalogy
    - 017 Katalogy všeobecně. Věcné katalogy
    - 018 Jmenné katalogy
    - 019 Slovníkové katalogy
- 02 Knihovnictví
  - 021 Funkce, význam, využívání, výstavba a rozvoj knihoven
  - 022 Výstavba knihoven, budovy, areály. Zařízení

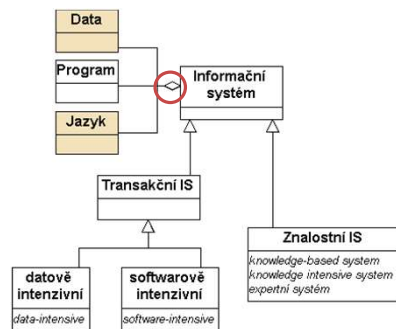
62

62

Další příklady tranzitivity

Typologie
informačních
systémů

Dědí se atributy
i vztahy

63

Vizualizace tříd/pojmů a jejich vztahů - sémantická síť

též:

- myšlenková mapa, mapa myslí (*mind map*)
- znalostní mapa (*knowledge map*)
- pojmová mapa (*concept map*)
- pojmové schéma (*conceptual schema*)
- mapa námětů (*topic map*)

základ:

graf

uzly = pojmy

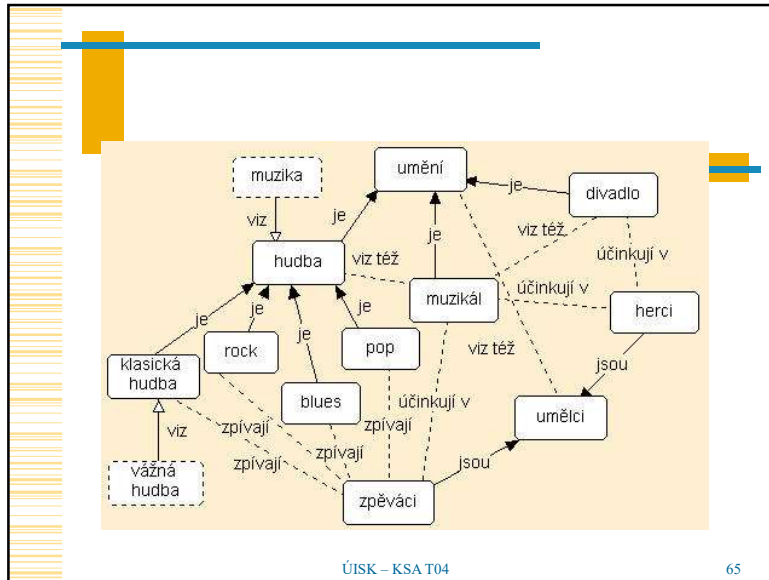
hrany = vztahy mezi nimi

UISK – KSA T04

64

64

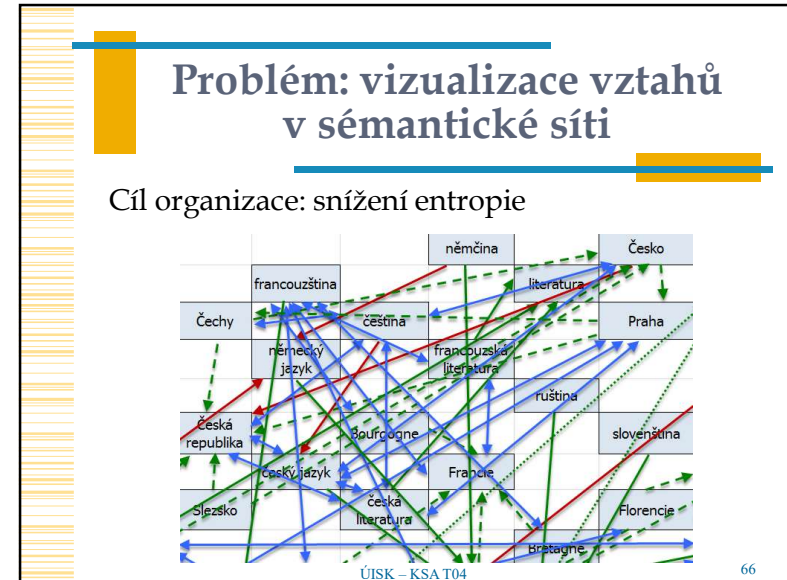

ÚISK – KSA T04

65

65

ÚISK – KSA T04

66

66

Notace vztahů v tezaurech

ekvivalence	odkaz (vztah) nedeskriptor → deskriptor
	viz USE
hierarchie	odkaz (vztah) deskriptor → nedeskriptor
	ekv UF use / used for
asociace	odkaz na nadřazený deskriptor
	nd BT B broader term
hierarchie	odkaz na podřazený deskriptor
	pd NT N narrower term
asociace	odkaz na asociovaný deskriptor
	ad RT R related term

ÚISK – KSA T04

67

67

Ekvivalence, hierarchie a asociace – vyjádření v tezaurech

ekvivalence	odkaz (vztah) nedeskriptor → deskriptor
	viz USE
hierarchie	odkaz (vztah) deskriptor → nedeskriptor
	ekv UF use / used for

nepreferovaný → **lednička – chladnička** ← preferovaný
 lednička USE chladnička
 chladnička UF lednička

ÚISK – KSA T04

68

68

Ekvivalence, hierarchie a asociace - vyjádření v tezaurech

ekvivalence	odkaz (vztah) nedeskriptor → deskriptor		
	viz	USE	
ekvivalence	odkaz (vztah) deskriptor → nedeskriptor		
	ekv	UF	use / used for
hierarchie	odkaz na nadřazený deskriptor		
	nd	BT	B broader term
	odkaz na podřazený deskriptor		
	pd	NT	N narrower term

užší význam → chladnička – domácí spotřebič ← širší význam
 chladnička BT domácí spotřebič
 domácí spotřebič NT chladnička

ÚISK – KSA T04 69

69

Ekvivalence, hierarchie a asociace - vyjádření v tezaurech

ekvivalence	odkaz (vztah) nedeskriptor → deskriptor		
	viz	USE	
ekvivalence	odkaz (vztah) deskriptor → nedeskriptor		
	ekv	UF	use / used for
hierarchie	odkaz na nadřazený deskriptor		
	nd	BT	B broader term
	odkaz na podřazený deskriptor		
	pd	NT	N narrower term
asociace	odkaz na asociovaný deskriptor		
	ad	RT	R related term

ÚISK – KSA T04 70

70

Komentář k úkolu 8

Podmínkou správného určení vztahů termínů je porozumění jejich významu.

Vztahy se odvozují z analýzy **obsahu**, nikoli formy (názvu)!

ISO 690

ISO

standard

norma

housle

houslista

houslař

ČESKÁ
AGENTURA PRO
STANDARDIZACI

ÚISK – KSA T04

71

71

Komentář k úkolu 8

Který z ekvivalentních termínů preferovat?

ČAS – Česká agentura pro standardizaci

Česko – Česká republika

čeština – český jazyk

Francie – Francouzská republika

IEC – International Electrotechnical Commission

ISO – International Organization for Standardization

němčina – německý jazyk – Deutsch

standard – norma

španělština – španělský jazyk

ÚNMZ – Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní

zkušebnictví

W3C – World Wide Web Consortium

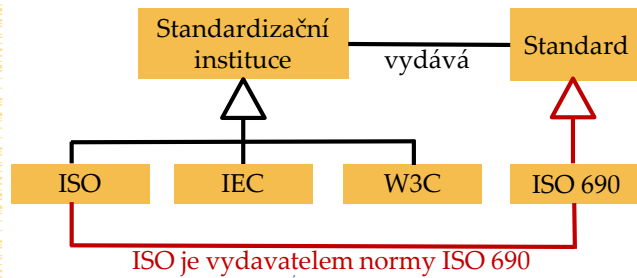
ÚISK – KSA T04

72

72

Komentář k úkolu 8

Vztahy je třeba odvozovat z analýzy obsahu, nikoli formy (pozor na slova!)

ÚISK – KSA T04

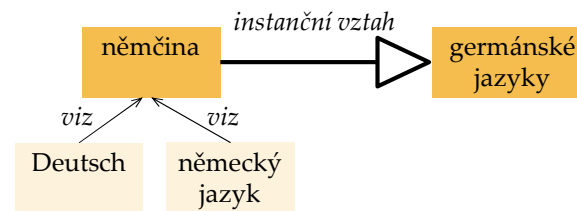
73

73

Komentář k úkolu 8

Do vztahů vstupují jen preferované termíny, nepreferované termíny se pouze odkazují na termíny preferované.

Nepreferovaných termínů může být více, jsou v jednom poli (netvoří řetězce).

ÚISK – KSA T04

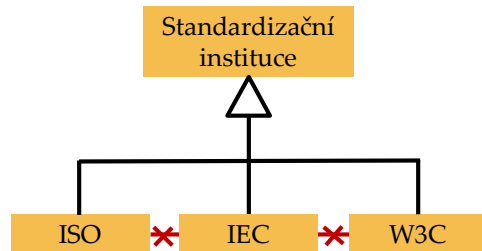
74

74

Komentář k úkolu 8

Vztahy nemají být redundantní

a) entity v poli (souřadné) už se nepropojují asociacemi.

ÚISK – KSA T04

75

75

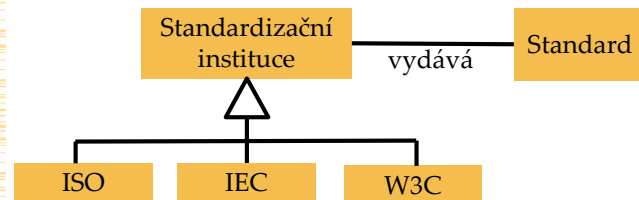
Komentář k úkolu 8

Vztahy nemají být redundantní

b) využití dědičnosti vztahu:

když: Standardizační instituce <vydává> standard
a ISO <je typ> Standardizační instituce

odvodíme: ISO <vydává> standard

ÚISK – KSA T04

76

76

Komentář k úkolu 8

Vztahy nemají být redundantní

c) využití **tranzitivity** vztahu

```

classDiagram
    Česko o-- Čechy
    Čechy o-- Praha
    
```

když: Praha <je část> Čechy <je část> Česko

odvodíme: Praha <je část> Česko

ÚISK – KSA T04 77

77

Násobnost (multiplicita, kardinalita) a povinnost členství ve vztahu – notace UML

kolik?

škola	→	0..1	1..1	1..*	0..*	učebna
učebna	→	0..1	1..1	1..*	0..*	škola
osoba	→	0..1	1..1	1..*	0..*	učebna
učebna	→	0..1	1..1	1..*	0..*	osoba
osoba	→	0..1	1..1	1..*	0..*	věk

ÚISK – KSA T04 78

78

Komentář ke cvičení 15 – vyjádření vztahů v UML

ÚISK – KSA T04 79

79

Výpůjční systém knihovny tvoří evidence čtenářů a půjčovaných knih. Každý čtenář může mít půjčeno **více knih**, **nemusí mít půjčenou žádnou knihu**. Kniha může být vždy půjčena **jen jednomu čtenáři**, **nemusí být půjčena nikomu**.

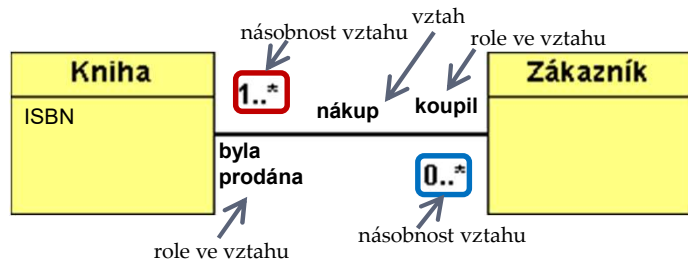
```

classDiagram
    Kniha "0..*" -- "0..1" Čtenář : půjčování
    
```

ÚISK – KSA T04 80

80

E-shop Knihy.cz se specializuje na prodej knih zákazníkům. Do své evidence si zapisuje každého zákazníka, který si koupil **alespoň jednu knihu**. Počet knih, které si může koupit jeden zákazník, **není omezen**. Jedna kniha může být prodána **více zákazníkům**, **není omezen**, **nemusi být prodána nikomu**.

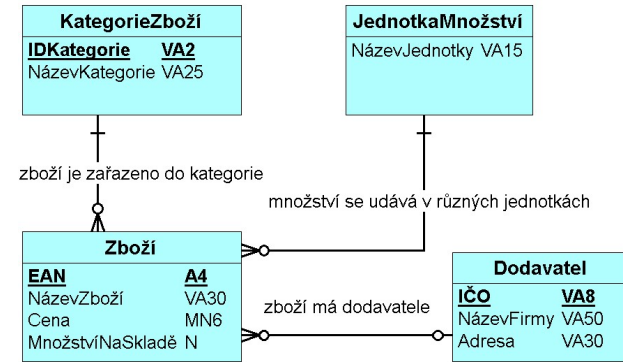

ÚISK – KSA T04

81

81

Násobnost (multiplicita, kardinalita) a povinnost členství ve vztahu – notace ERA (entity – relationship – attribute)

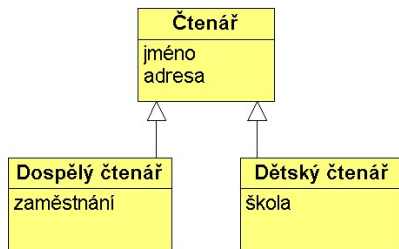

ÚISK – KSA T04

82

82

Všichni čtenáři knihovny mají v evidenci záznam o jménu a adrese. Dospělí ještě uvádějí své zaměstnání, děti školu.

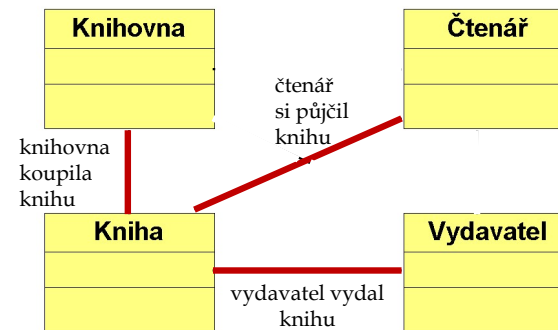
ÚISK – KSA T04

83

83

Knihovny nakupují knihy od jejich vydavatelů a půjčují je čtenářům.

Cíl organizace: snížení entropie

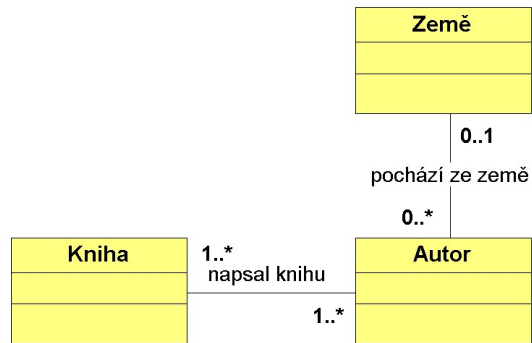

ÚISK – KSA T04

84

84

Soubor informací o autorech knih tvoří osobní údaje, údaje o zemi jejich původu a údaje o knihách, jež napsali.

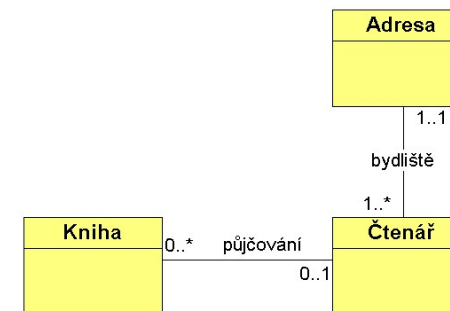

ÚISK – KSA T04

85

85

Soubor informací o čtenářích knihovny tvoří osobní údaje, kontaktní (adresní) údaje a údaje o knihách, jež si půjčili.

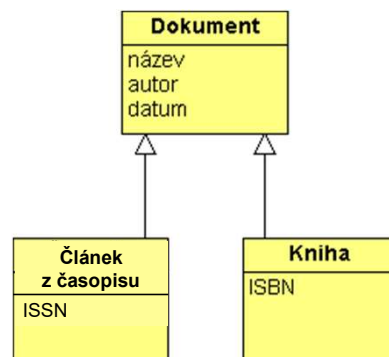

ÚISK – KSA T04

86

86

V bibliografické citaci každého dokumentu se uvádí jeho název, údaje o autorovi a o datu vytvoření či publikování. U knih se ještě uvádí ISBN, u časopiseckých článků ISSN.

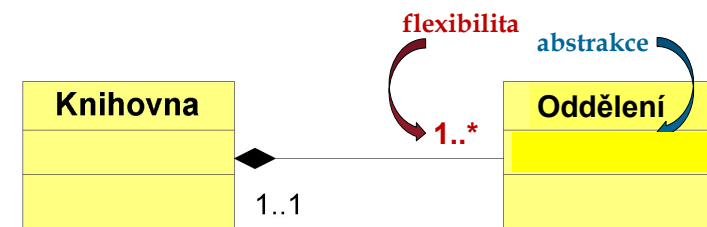

ÚISK – KSA T04

87

87

Knihovnu tvoří oddělení pro dospělé, oddělení pro děti, kanceláře personálu a skladiště.

Kde je oddělení pro dospělé?
Kolik oddělení má knihovna?

ÚISK – KSA T04

88

88